

Strategirapport för Bolivia 2010

1. INLEDNING

Utvecklingssamarbetet styrs av samarbetsstrategin för Bolivia 2009-2013. Det övergripande målet för det svenska utvecklingssamarbetet med Bolivia är att befolkningen lever i en hälsosam och god miljö samt åtnjuter sina mänskliga rättigheter och demokratiskt deltagande. Samarbetets programfokus är inriktat på följande områden: demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter, utbildning samt naturresurser och miljö med fokus på klimat.

2. FINANSIELL ÖVERSIKT

Landram för Bolivia för 2010 uppgår till 205 MSEK. Insatser inom området för klimatsatsning faller inom sektorn 3 men redovisas separat i tabellen nedan för att underlätta källhänvisning. Till och med den 31 augusti 2010 har totalt 84,5 MSEK utbetalats. Detta motsvarar 41 % av anslaget för 2010.

	Delegerade medel 2010(MSEK)	Utbetalda medel jan-aug (MSEK)	Prognos jan-dec (MSEK)
Sektor 1: Demokratisk samhällsstyrning och MR	175	33,3	63
Sektor 2: Utbildning		27,2	40
Sektor 3: Naturresurser och miljö			72
Forskningsarbete	30		30
Totalt	205	84,5	205
Varav klimatsatsning	50	5,2	54

Inom sektor 1 kommer utbetalningar inom avtalade insatser med största sannolikhet att genomföras fullt ut, men om en pågående beredning inom sektorn inte kan slutföras såsom planerat kan utbetalningarna på sektornivå bli något lägre än den nuvarande prognosen. Inom sektor 2 förutses inga risker beträffande prognosen. Beträffande sektor 3, kommer samtliga utbetalningar enligt avtalade villkor göras såsom planerat. Beredningar pågår av fyra nya insatser som sammanlagt uppgår till 33 MSEK för 2010, bland dem ett givarfinansierat programstöd till vatten och sanitet. För denna insats föreligger dock en risk att avtalet inte kommer att kunna skrivas på innan årets slut vilket i så fall innebär att en utbetalning på 18 MSEK inte görs.

3. RESULTAT

3.1 Sektor 1: Demokratisk Samhällsstyrning och Mänskliga Rättigheter

Antal insatser: 20. Under perioden januari - augusti 2010 har 9 insatser avslutats medan 4 nya avtal har undertecknats.

3.1.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Programmet för Institutionell Revolution, PRI

Insatsens huvudsakliga mål: Stärkt och reformerad offentlig förvaltning i syfte att den blir mer transparent, effektiv och tillgänglig för bolivianska medborgare

Avtalat belopp	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills	Samarbetspartner	Samarbetsform	Sv. andel av totala stödet
40 MSEK	2009-2013	4,9 MSEK	Ministerio de la Presidencia	Projektstöd	50 %

Resultat: Projektet har bidragit till ökad transparens och ökad tillgång till offentlig information genom upprättandet av en websida där offentlig tillgång ges till statlig lagstiftning. Fram till maj i år hade denna offentliga databas redan hunnit lägga in 40 000 lagar och dekret, och arbete med att hålla databasen aktualiserad pågår fortlöpande¹. Ett annat resultat är ett bidrag till kampen mot korruption inom det offentliga utbildningssystemet, och specifikt i relation till utfärdandet av examensbevis, då projektet tillsammans med utbildningsministeriet tagit bort kravet på avgift för examensbevisen. Resultatet av åtgärden blev att 123 000 gymnasie studenter i december 2009 fick gratis studentbetyg och diplom². Tidigare var avgifterna för examensbevisen förenade med korruption då tjänstemän inte sällan krävde mutor från nyutexaminerade studenter och deras familjer.

Avvikelser handlar framförallt om låg genomförandetakt. Av de nio delkomponenterna har endast två hittills kunnat uppvisa resultat. Uppföljningen försvåras dessutom av vagt formulerade mål och resultat samt avsaknaden av "Base-Lines". Riskerna består av programmets bristande institutionella förankring och låga administrativa kapacitet som kan, om de ej åtgärdas, fortsatt hindra genomförandet. Den nyligen genomförda partsammansatta halvtidsgenomgången pekar på dessa brister och ministeriet har på högsta nivå, i dialog med Sverige och Danmark, förbundit sig att vidta korrigerande åtgärder.

Insats 2: Demokratiskt stärkande av politiska organisationer

Insatsens huvudsakliga mål: den bolivianska demokratins representativa, deltagande och pluralistiska karaktär har stärkts genom förbättrad teknisk och

¹ PRI, Kvartalsrapport, april-juni, 2010

² PRI, Kvartalsrapport, Oktober-december., 2010

organisatorisk kapacitet hos de politiska organisationerna samt förstärkning av deras demokratiska egenskaper

Avtalat belopp	Avtals-period	Utbetalade medel hittills	Samarbetspartner	Samarbetsform	Sv. andel av totala stödet
35 MSEK	2009-2012	10 MSEK	UNDP/IDEA	Projektstöd	100 %

Resultat: Resultat finns endast på "output" nivå då projektet började genomföras först under andra halvåret 2009. Handlingsplaner för institutionellt stärkande har utarbetats, avtalats och påbörjats med de tre största politiska organisationerna i landet. Handlingsplanerna tar fasta på organisationernas strukturella behov och pekar på deras vilja att genomföra interna reformer³. Problemanalysen som ligger till grund för handlingsplanerna är dessutom central för bedömning av framtida resultat. Organisationerna kommer dock att behöva ytterligare främja kvinnors, ursprungsbefolknings och ungdomars deltagande i sina beslutsfattande strukturer. Rekryteringen i maj 2010 av specialiserad rådgivande projektpersonal för detta ändamål förväntas kunna bidra till sådana resultat.

De avvikelser som förekommit i form av långsam genomförandetakt, har orsakats av att det politiska scenariot ändrats betydligt under det senaste halvåret i o m att de traditionella partierna i stort sett försvunnit och ersatts av nya, mer lösliga politiska organisationer. Ytterligare en faktor har visat sig vara samordningssvårigheter mellan UNDP och IDEA. Riskerna har framförallt att göra med det nya politiska scenariot och dessa kan bara hanteras genom ett mycket lyhört och flexibelt förhållningssätt hos samarbetsparterna gentemot de politiska organisationerna.

Insats 3: Ny Vallängd

Insatsens huvudsakliga mål: en ny, säker och tillförlitlig vallängd baserad på biometriska data som kommer att underlätta för bolivianska medborgare att rösta i kommande val.

Avtalat belopp	Avtals-period	Utbetalade medel hittills	Samarbetspartner	Samarbetsform	Sv. andel av totala stödet
10 MSEK	2009-2010	10 MSEK	CSE(Nationella Valmyndigheten)	Projektstöd	25 %

Resultat: Projektmålet uppnåddes. Projektet avslutades i november 2009 då över 5 miljoner röstberättigade bolivianska medborgare registrerats med biometriska uppgifter i den nya vallängden. Jämfört med den tidigare vallängden fick 25 % fler röstberättigade personer möjlighet att rösta i president-, parlaments- och lokalvalen⁴. Det planerade målet att registrera 4 miljoner medborgare överträffades med över en miljon. Av särskild betydelse

³ UNDP/IDEA, Halvårsrapport, januari-juni, 2010

⁴ FBDM (2009), "Padrón Biométrico, una Proeza de los Bolivianos".

ur demokratisynpunkt var att isolerade och fattiga människor på landsbygden som fram till dess varit uteslutna ur landets valprocesser, fick genom projektet möjlighet att utöva sin rösträtt. Som ett direkt resultat av den nya vallängden blev 2009 års presidentval det val med högst valdeltagande i Bolivias historia. En tillförlitlig vallängd bidrog också till att förhöja valprocessens legitimitet och legitimiteten hos det demokratiska systemet som sådant, då den nya vallängden visade sig kunna svara upp mot denna förväntan.

Den enda avvikelserna var att projektet överträffade både mål och resultat och då projektet redan avslutats finns inga risker.

Insats 4: UNICEF landprogram för Bolivia 2010-2012

Insatsens huvudsakliga mål: Bolivianska barn och ungdomar skall kunna överleva, växa och utveckla sin kunskap och kapacitet i en miljö som präglas av delaktighet, respekt för kulturella skillnader och jämställdhet

Avtalat belopp	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills	Samarbetspartner	Samarbetsform	Sv. andel av totala stödet
50 MSEK	2010-2013	20 MSEK	UNICEF	Organisationsstöd	16 %

Resultat: Ny insats. Resultatinformation finns ej tillgänglig än.

3.1.2 Bedömning av strategimålen inom Demokratisk samhällsstyrning och Mänskliga Rättigheter

- En effektivare, mer transparent och ickediskriminerande offentlig förvaltning
- Medborgarnas möjligheter att till fullo åtnjuta mänskliga rättigheter ökar, särskild för diskriminerade och utsatta grupper, såsom urfolk

Väsentliga framsteg har gjorts i förhållande till bägge sektormålen. I förhållande till första målet har en insats finansierad av Sverige bidragit till både ökad transparens i den offentliga förvaltningen och ökad tillgång till offentlig information. Beträffande det andra målet har framsteg gjorts genom att rösträtten utvidgats till en stor grupp män och kvinnor som lever i fattigdom som ett resultat av en insats som samfinansierats av flera givare, däribland Sverige, och den bolivianska staten. MR-ombudsmannaämbetet som stöds av Sverige tillsammans med andra givare har förstärkt sin kapacitet att försvara mänskliga rättigheter för Bolivias mest utsatta grupper genom att, med givarnas stöd, ha tagit fram och börjat genomföra en koherent institutionell plan som fokuserar på dessa grupper.

Risker som kan ha bäring på fortsatta framsteg är den begränsade administrativa och implementeringskapaciteten inom statliga institutioner, ökade risker för sociala och politiska konflikter samt begränsad kapacitet för lagstiftnings och policy överläggningar. För att hantera dessa risker, avser Sverige att identifiera och agera på svagheter inom för utvecklingssamarbetet

relevanta offentliga institutioner och fortsatt stödja aktörer som bidrar till att skapa förutsättningar för fredlig konflikthantering, dialog och brett politiskt deltagande.

Sverige har intagit en ledande roll i främjandet av biståndseffektivitet inom sektorn. Detta inkluderar den av bolivianska regeringen ledda, och av givarna stödda, handlingsplanen för förbättrad styrning av de offentliga finanserna (PFM) samt en effektiv samordning av det givargemensamma stödet till MR Ombudsmannaämbetet. Sverige leder flera subsektoriella givarsamordningsgrupper samt delar ledarskapet tillsammans med EU delegationen för MR-arbetsgruppen inom EU.

Betydelsefulla ansträngningar inom Team Bolivia har resulterat i en konsoliderad och koncentrerad sektorportfölj, där alla utom ett fåtal insatser direkt bidrar till gällande sektormål. Mindre relevanta insatser förväntas kunna avslutas och stängas under 2010. Beträffande barn och ungdomars rättigheter förväntas det nyligen påbörjade stödet till UNICEF:s landprogram vara mycket relevant för, och väsentligen bidra till, det andra av de två sektormålen.

3.2 Sektor 2: Utbildning

Antal insatser: 4. Under perioden januari-augusti 2010 har inga insatser avslutats och inga nya avtalet har ingått.

3.2.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Stöd till Utbildningsministeriet 2005-2010

Insatsens huvudsakliga mål: Alla bolivianer har tillgång till en interkulturell, tvåspråkig utbildning av god kvalitet som främjar jämlikhet samt livslångt lärande för att kunna åtnjuta en förbättrad livskvalité som svarar upp mot medborgarna och lokalsamhällenas behov och förväntningar, samt garanterar dem deras fulla åtnjutande av sina rättigheter, fördjupad demokrati och hållbar mänsklig utveckling.

Avtalat belopp	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills	Samarbetspartner	Samarbetsform	Sv andel av totala stödet
195 MSEK	2005-2010	174 MSEK	Utbildningsministeriet	Sektorprogram stöd	19 %

Resultat: Insatsen är i sin slutfas och utbildningsministeriets rapport visar på att resultaten på en övergripande nivå är goda. Resultatexempel är att andelen flickor som slutför grundskoleutbildning har ökat från 71 % 2004 till 78 % 2008, och att andelen lärare som saknar formell lärarutbildning har sjunkit från 12 % 2006 till 4 % 2009. En ny läroplan har tagits fram som möjliggör en mer relevant och icke-diskriminerande utbildning med fokus på inter- och intrakulturell, flerspråkig och yrkesinriktad undervisning. Trots detta är det svårt att bedöma huruvida kvalitén på utbildningen ökat, då systemet

för mätning av elevernas kunskaper avslutades 2005 och ett nytt system kopplat till den nya läroplanen fortfarande är under utveckling. Policyförändringarna samt avsaknaden av tydliga indikatorer under perioden har försvårat en detaljerad resultatanalys. En nyligen genomförd utvärdering av det givargemensamma stödet visar dock att stödet varit mycket relevant och bidragit till stärkt kapacitet hos utbildningsministeriet, bl.a. har ett nytt statistiksystem införts som möjliggör att följa varje elev och därmed få tillförlitliga data på individnivå t.ex. om i vilken mån skolgången fullföljs.

Fram till slutet av avtalsperioden hade 89 % av det svenska stödet utbetalats. En avvikelse är att implementeringstakten varit ojämn vilket medfört att även utbetalningstakten har varit väldigt varierande under avtalsperioden. Ytterligare ett skäl till tidvis lågt medelsutnyttjande är många och täta personalförändringar på alla nivåer i utbildningsministeriet. Den främsta avvikelserna är att den ursprungliga fleråriga planen från 2004 efter regeringsskiftet 2006 till stor del förlorade sin ställning som styrdokument och ersattes av årliga planer samtidigt som ministeriet arbetade med utvecklingen av en ny strategisk plan i linje med den nya nationella utvecklingsplanen.

Riskerna i insatsen är nu obetydliga och kräver ingen särskild riskhantering då insatsen är i det närmaste avslutad. Däremot har erfarenheterna från detta programstöd beaktats och vägts in i utarbetandet av det nya stödet till utbildningsministeriet som skall avtalas innan slutet av 2010.

Insats 2: Yrkesutbildning genom FAUTAPO

Insatsens huvudsakliga mål: Minskad sårbarhet hos utsatta grupper i Bolivia, i synnerhet fattiga ungdomar och unga vuxna samt unga kvinnor som saknar utbildning, genom främjandet av yrkesutbildning med fokus på dessa grupper

Avtalat belopp	Avtals-period	Utbetalade medel hittills	Samarbetspartner	Samarbetsform	Sv.andel av totala stödet
43 MSEK	2009-2012	30 MSEK	FAUTAPO	Projektstöd	26,3%

Resultat: Den svenskfinansierade delen av projektet påbörjades för ett år sedan varför resultat än så länge endast återfinns på "output"nivå. Under det gångna året har 39 % av sammanlagt 5 900 unga kvinnor och män som var planerade att nå fram till 2013, erhållit en enklare yrkesutbildning, och 70 % av dessa har kunnat komma in på arbetsmarknaden. Av de som fått arbete är 56 % kvinnor. Tio nya yrkesutbildningsprogram som drivs av FAUTAPO har godkänts av det nationella ackrediteringssystemet, vilket motsvarar 6,5 % av målet fram till 2013. FAUTAPO har också integrerat främjande av miljöhänsyn i läroplanerna och i lärarutbildningen i syfte att motverka projektets möjliga negativa miljöeffekter. En plan för att öka säkerheten på praktikplatserna har tagits fram. Utbetalningar av det svenska stödet har gjorts enligt planering. Inga avvikelser har hittills uppstått och FAUTAPO har på ett framgångsrikt sätt nätverkat med de lokala beslutsfattare som tillträdde efter kommunalvalen i början av året och därmed motverkat den förutsedda risken

för bristande engagemang och resurstilldelning från de nya kommunledningarna.

Insats 3: UNICEF: Alternativ vuxenutbildning för upprätthållande av barns rättigheter

Insatsens huvudsakliga mål: Genomförd alternativ vuxenutbildning på den andinska landsbygden i syfte att utveckla de vuxnas kapacitet att främja och värna barn och ungdomars rättigheter till överlevnad, utveckling, skydd och deltagande.

Avtalat belopp	Avtals-period	Utbetalade medel hittills	Samarbetspartner	Samarbetsform	Sv. andel av totala stödet
34 MSEK	2007-2010	33	UNICEF	Projektstöd	58 %

Resultat: Projektets alternativa vuxenutbildning har ökat kunskapen bland föräldrar, i synnerhet mödrar, om barns nutritionsbehov vilket bidragit till att andelen barn med adekvat nutritionsstatus ökat från 52 % 2007 till 62 % 2009 i de aktuella kommunerna och lokalsamhällena. Sammanlagt har c:a 17 000 vuxna, varav 60 % kvinnor, deltagit i alternativ vuxenutbildningen inklusive alfabetisering. Ett annat resultat är att 86 % av kommunerna och lokalsamhällena i projektets område nu har tillräcklig kapacitet att ge barn och ungdomar ett visst minimum av skydd och omsorg. Generellt sett har projektaktiviteterna genomförts i enlighet med vad som planerats, och 96 % av medlen har använts.

Avvikelsena är delvis okända då resultatfokus i projektplaneringen varit svagt och få konkreta "outputs" och "outcomes" var definierade på förhand; inte heller indikatorerna var tydligt definierade. En känd avvikelse är att ett delmål för projektet inte uppnåddes. Detta handlade om att projektet skulle utgöra en piloterfarenhet med inflytande på policy och program inom den statliga vuxenutbildningen. Skälet till att detta delmål inte uppnåddes har delvis att göra med den långsamma utvecklingen av offentlig policy. Projektet fokuserade på tjänsteleverans inom ett begränsat geografiskt område, varför dess genomslagskraft varit begränsat. Projektet är avslutat varför risker och riskhantering inte längre är aktuella för projektet, däremot tas lärdomarna med i det nya landprogramstödet till UNICEF.

3.2.2 Bedömning av Strategimålen inom Utbildningssektorn:

- Fler flickor och pojkar, särskild inom urfolken, fullföljer grundskoleutbildning av god kvalitet
- Fler fattiga, särskilt kvinnor och flickor, får tillträde till arbetsmarknaden

Utsikterna att uppnå sektormålen bedöms som goda och de största utmaningarna är att säkerställa utbildningens kvalitet och kapacitet att inkludera alla befolkningsgrupper. Givarstödet går hand i hand med en stark politisk vilja att prioritera utbildning som fokuserar på kvalitet, kulturell

relevans och yrkesinriktning. Stora nationella resurser satsas på utbildning, ca 8 % av BNI, vilket är en av de högsta siffrorna i Latinamerika. Ministeriets prioriteringar ligger väl i linje med målsättningen i den svenska samarbetsstrategin.

De största riskerna med stödet till sektorn är kopplade till fortsatta förseningar i antagandet av en ny utbildningslag, de utmaningar som följer på decentraliseringsprocessen och möjliga fortsatta konflikter med lärarnas fackföreningar. En möjlig ytterligare risk är att den nyskapade enheten för uppföljning av utbildningens kvalitet inte etablerar och börjar tillämpa ett nytt system för mätning av inlärningsresultat såsom planerat. Givargruppen följer dessa processer på mycket nära håll och frågorna är centrala i givarnas dialog med ministeriet.

Biståndseffektiviteten har avancerat betydligt inom sektorn. Utbildningsministeriet utövar en stark ledande roll och de fyra största givarna, däribland Sverige, ger programstöd till genomförandet av utbildningsministeriets strategiska institutionella plan. Den administrativa och finansiella kapaciteten, liksom generell styrningskapaciteten, har stärkts på ministerienivå vilket har ökat förutsättningarna väsentligt för att kunna uppnå konkreta resultat för barn i skolan. Relevansen av den svenska sektorportföljen har förbättrats i förhållande till sektormålen sedan två nya yrkesutbildningsinriktade insatser, varav FAUTAPO är en, påbörjades förra året.

3.3 Sektor 3: Naturresurser och Miljö

Antal insatser: 10. Under perioden Januari- augusti 2010 har inga insatser avslutats och ett nytt avtal har ingåtts.

Resultat på insatsnivå

Insats 1: UNICEF: Vatten och sanitet (Programa Multidonante)

Insatsens huvudsakliga mål: Ökat tillgång till vatten och sanitet på landsbygden samt förbättrade hälsovanor i fråga om hygien

Avtalat belopp	Avtals-period	Utbetalade medel hittills	Samarbetspartner	Samarbetsform	Sv.andel av totala stödet
40 MSEK	2006-2011	40 MSEK	UNICEF	projektstöd	63 %

Resultat: Mellan 2006 och 2010 har sammanlagt 11 000 familjer fått tillgång till fungerande vattensystem, vilket överträffar det uppsatta målet med nära 3000 familjer. Övriga resultat ligger nästan genomgående helt i linje med uppsatta mål. Antalet kommuner där programmet verkar med kapacitet att sköta lokala vatten- och sanitetssystem har ökat från 8 till 40 och andelen kvinnor som deltar i vattenkommittéer inom programmet har ökat från 1 % till 26 % (2007-2010). Andelen fungerande vattenkommittéer har ökat från 1 till 400 (2006-2010) och antalet lokalsamhällen som etablerat både lokala

vattenkommittéer och skolhygienskommittéer har ökat från 1 till c:a 900 under samma period.

De avtalade resultaten förväntas kunna uppnås trots att genomförandet inom några komponenter varit långsam, till följd av institutionella förändringar på kommunal nivå. Denna fördröjning utgör en avvikelse i förhållande till målsättningen. Alla medel har utbetalats och avtalet har (mot bakgrund av fördröjningen i genomförandet) förlängts till december 2011 utan tillskott av ytterligare medel.

Insats 2: Produktivt byskogsbruk "Baba Carapa"

Insatsens huvudsakliga mål: Fattigdomsminskning genom uthållig skogsutveckling på marker med säkra ägandeförhållanden inom respektive bysamfällighet

Avtalat belopp	Avtals-period	Utbetalade medel hittills	Samarbetspartner	Samarbetsform	Sv. andel av totala stödet
72 MSEK	2009-2013	6 MSEK	Fundación PUMA	Projektstöd	36,5%

Resultat:

Projektet kom igång på allvar först mot slutet av 2009. Rytmen i arbetet är nu hög och en stabil grund har lagts för att kunna övergå till en fas av fullskaligt genomförande i fält. Efter en lång urvalsprocess har 23 skogsprojekt på bynivå inom tre olika regioner i landet godkänts, med en sammanlagd finansiering om MSEK 15. Detta resultat överstiger ursprungligen uppsatta mål. Vidare har den omfattande anbudsprocessen för utformning och byggande av lokala centra för uppköp och förädling av virkesråvara avslutats och kontrakt har ingåtts med utvalt företag.

Den inledande förseningen i startfasen har lett till förbättrad utformning av arbetsplanerna och har även tjänat till att skapa ett organiserat lokalt stöd för kommande aktiviteter. Förseningen har därmed vänts till något positivt. Takten i genomförandet har under de senaste månaderna ökat kraftigt och projektet ligger nu väl i linje med den ursprungliga planeringen. De sammanlagda utbetalningarna för år 2010 beräknas uppgå till minst MSEK 18. Projektets risker är främst av politisk art och har hittills hanterats väl genom byggandet av lokala allianser och politisk dialog på central nivå.

Insats 3: Nationell handlingsplan för skogssektorn

Insatsens huvudsakliga mål: Stärkta offentliga institutioner, främst inom uthålligt skogsbruk, samt förbättrad social kontroll över landets skogsresurser för främjandet av landbygdsutveckling

Avtalat belopp	Avtals-period	Utbetalade medel hittills	Samarbetspartner	Samarbetsform	Sv. andel av totala stödet
36 MSEK	2009-2011	4,5 MSEK	Ministeriet för Vatten och Miljö	Sektorprogram stöd	100 %

Resultat: Landets vice-ministerium för skogsfrågor (VGDF) skapades i februari 2009 och uppnådde en viss grad av operativitet mot slutet av samma

år. I februari 2010 avskaffades VGDF i samband med omstruktureringar inom den offentliga förvaltningen och dess uppgifter överfördes till landets Vatten- och miljöministerium. Projektets arbetsplaner har justerats utifrån dessa förändringar och alla skogsaktiviteter har integrerats i ministeriets övergripande verksamhetsplan. Överenskomna mål har av dessa skäl hittills inte kunnat uppnås och nivån på utnyttjade finansiella medel har varit låg. Den omfattande förseningen innebär vidare att uppsatta mål troligen inte kan uppnås under innevarande avtalsperiod, vilken löper ut i december 2011. Beroende på vilka konkreta resultat man lyckas uppvisa inom den närmaste framtiden skulle avtalet kunna förlängas för att möjliggöra måluppfyllelse, dock i så fall utan behov av nya medel.

Projektets risker är främst relaterade till ministeriets låga operativa kapacitet, vilken i sin tur beror på bristen på kontinuitet inom ledningen. Landets Vatten- och Miljöministerium har hittills utgjort ett tämligen positivt exempel i detta sammanhang. Riskhanteringen bedrivs via två instrument: dels genom nära uppföljning och dialog med ministeriet, dels genom ökad samordning med övriga givare inom området, främst då med Nederländerna.

Insats 4: PROAGRO – Magasinering och effektivt bruk av vatten

Insatsens huvudsakliga mål: Tillgång till vatten för småbrukare inom torra och halvtorra områden i syfte att uppnå livsmedelssäkerhet för dem och deras familjer

Avtalat belopp	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills	Samarbetspartner	Samarbetsform	Sv. andel av totala stödet
9,75 MSEK	2009-2011	5,5 MSEK	Ministeriet för Vatten och Miljö via GTZ	Projektstöd	100 %

Resultat: Mer än 1500 familjer inom de utvalda områdena har fått tillgång till integrerade system för uppsamling och effektivt utnyttjande av vattenresurser. Detta inkluderar byggandet av dammar, kanaler och system för mikro-bevattning av odlade grödor för att garantera nödvändig vattentillgång under hela odlingsperioden. Tio kommuner har aktivt deltagit i projektet och har bidragit med 40 % av de totala kostnaderna. Därtill kommer byinnevånarnas direkta bidrag i form av eget arbete under byggandet av dammar och andra installationer. Samtliga dessa resultat överskrider uppsatta mål. På ett övergripande plan har projektet på ett mycket konkret sätt bidragit till mer effektiv användning av befintliga vattenresurser och ökad livsmedelssäkerhet. Därutöver har samfinansieringen mellan Sverige och Tyskland av denna komponent ("water harvesting") tjänat som bas för utvecklandet av nästa fas av programmet, som sätter klimatanpassning bland småbrukare i centrum och som kommer att samfinansieras mellan Bolivia, Sverige och Tyskland.

Stödet för nuvarande komponent är brett och stabilt, såväl på lokal som på central nivå, och några egentliga risker för uppnåendet av periodens mål fram till 31 december 2010 bedöms inte föreligga.

3.3.2 Bedömning av strategimålen för Naturresurser och miljö:

- Effektivt och miljömässigt hållbart nyttjande av vatten, skog och land
- Ökad tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet
- Minskad sårbarhet, särskilt för människor som lever i fattigdom, inför naturkatastrofer samt anpassning till klimatförändringarna

Tydliga framsteg har skett vad gäller de två senare sektormålen och utsikterna att de uppnås är goda. Såväl i relation till sektormålen som i förhållande till nuvarande utvecklingstendenser i landet är den svenska sektorportföljen i högsta grad relevant. Vad gäller biståndseffektiviteten är bilden blandad – å ena sidan har givarsamordningen förbättrats men å andra sidan innebär "sektorns" breda och multi-ministeriella karaktär att regeringens ledarskap ofta är otillräckligt.

Beträffande första sektormålet noteras föga framsteg för perioden 2009-2010. Den juridiska och institutionella situationen vad gäller skog och markanvändning präglas fortsatt av osäkerhet. Ny lagstiftning förbereds men processen har hittills saknat det djup och bredd som behövs för att säkerställa acceptans och framtida operativitet. Givargruppen har tagit upp denna fråga till dialog med regeringen. Ett oroande nytt fenomen är att regeringen under senare tid vid upprepade tillfällen har argumenterat emot viktiga miljöaspekter och beskrivit dessa som hinder för den nationella utvecklingen.

Påtagliga framsteg har gjorts i relation till andra sektormålet, inte bara vad gäller befolkningens tillgång till vatten utan också avseende nationell policyutveckling och ökad biståndseffektivitet. De svenska insatserna är direkt länkade till denna plan och bidrar därmed till att uppnå nationellt definierade sektormål. Det politiska stödet från högsta nivå för vatten och sanitet har hittills på ett konsekvent sätt kombinerats med ökade budgetanslag. Den främsta risken är relaterad till statens exklusiva roll vad gäller tillhandahållandet av tjänster inom sektorn.

Beträffande tredje sektormålet har intresset för klimatanpassningsinsatser ökat kraftigt såväl bland nationella aktörer som inom givargruppen. Den nationella kapaciteten på institutionell nivå är dock fortfarande bristfällig, liksom samordningen mellan olika offentliga aktörer, vilket utgör den främsta begränsningen för att kunna omsätta planer till konkret handlande. Givarsamordningen liksom samordningen med regeringen har förbättrats, men är ännu otillräcklig – särskilt i relation till de växande biståndsvolymer på området. Den främsta risken utgörs av regeringens politisering av temat, som rör såväl mekanismer som territoriella prioriteringar. Detta hanteras dels via dialogen, dels genom att ge lokalt baserade insatser större tyngd. Avsevärda framsteg förutses under strategiperioden vad gäller detta sektormål.

3.4 Forskningssamarbete

Antal insatser: 3. Under perioden jan - augusti 2010 har 2 avtal förlängts.

Huvudmål: 1) Stärkta nationella kunskaps- och innovationssystem och forskningsmiljöer inom utvecklingsrelevanta områden 2) ökad användning av inhemskt genererad analytisk kapacitet och kunskap. 3) ökat samarbete mellan forskarsamhället och offentlig sektor, näringslivet och civilsamhälle

Avtalat belopp	Avtals-period	Utbetalade medel hittills	Samarbetspartner	Samarbetsform	Sv. andel av totala stödet
146 MSEK	2007-2011	96 MSEK	UMSS, UMSA, VMME	Programstöd genom organisation	100 %

3.4.1 Resultat på insatsnivå

Resultat insatser 1-3: Forskningskapaciteten på de av Sida stödda universiteten UMSS och UMSA utvecklas i god takt likväl som den forskningsstödande infrastrukturen såsom ICT, tillgång till elektroniska tidskrifter och anskaffning av laboratorieutrustning. Den senare drabbades dock av en del förseningar pga. av komplicerade regelverk för upphandling. Förvaltningen har förbättrats på forskningsavdelningarna och de har börjat administrera alla extern forskningsfinansiering. Forskningsresultaten kommuniceras och används i allt högre grad i samhället i samarbete med andra organisationer/institutioner. Bland dessa resultat återfinns information om tungmetaller som förorenat vatten i Poopo Sjön samt kvalitet och användning av drabbade vattenresurser, framtagande av en ny process och pilotanläggning för att producera biologiskt nedbrytbara plaster, utvärdering av användningen av ett rotavirus-vaccin i Bolivia - ett av de få länder i världen som har infört vaccinet i det allmänna vaccinationsprogrammet för barn.

Den administrativa kapaciteten har förbättrats på de båda universiteten och förväntas fortsätta göra det i synnerhet som universitetsförvaltningen numer ingår i det nationella finansiella systemet SIGMA. Revisionen av stödet till UMSA visar dock på svagheter; avsevärda mängder av medel (förskott) från tidigare år har ännu inte reglerats. Sida finner det nödvändigt att hålla inne med den första utbetalningen 2011 till UMSA har fått in redovisning eller på annat sätt fått tillbaka ca 75 % av medlen och den andra utbetalningen tills 100 % har redovisats. Under nästa avtalsperiod bör Sida överväga att stödja administrativa reformer på universiteten.

3.4.2 Bedömning av strategimålet i forskningssamarbetet

- Stärkta nationella kunskaps- och innovationssystem och forskningsmiljöer inom områden som är relevanta för utveckling.

Ägarskap och forskningsförvaltning har förbättrats tillfredsställande, men det finns fortfarande risker som kontinuerligt måste följas upp. De huvudsakliga riskerna utgörs av politisk instabilitet och byte av personer på centrala

funktioner som bidragande orsak till kapacitetsförlust och ineffektivitet. Viceministeriet för Vetenskap och Teknik, som i år flyttades från ett ministerium till ett annat, är ett exempel på institutionell förändring som påverkat genomförandet. På grund av sådana förändringar har revisioner, utbetalningar och förlängning av avtal försenats. Universitetens/statens brist på strategier och incitament för att behålla forskare, som annars söker mer lukrativa möjligheter, är ett hot mot hållbarheten i forskningssystemet i Bolivia. Det faktum att Sida är den enda större bidragsgivaren som stödjer forskningen är ett annat hot mot hållbarheten i programmen. Dock kan vissa förbättringar observeras genom bl. a. samarbete och stöd från universitet i Spanien för att skapa forskningskapacitet genom utveckling av lokala PhD-program.

4. BISTÅNDEEFFEKTIVITET (övergripande nivå)

Biståndseffektivitetsmålen/ processmålen i strategin är:

- Bolivianskt samförstånd för fattigdomsminskning samt
- Ökning av programansatser från 30 procent till ca 66 %

De viktigaste framstegen är att två stora sektorstöd inom utbildning och vatten och sanitet, har beretts gemensamt av Sverige tillsammans med andra givare i linje med den bolivianska regeringens prioriteringar för fattigdomsminskning och i enlighet med respektive sektorplan. Den svenska portföljen består nu av 54 % programansatser, vilket bedöms vara ett betydelsefullt framsteg i förhållande till målet i det avseende.

De i Bolivia närvarande EU medlemsstater har tillsammans med Delegationen tagit fram ett utkast till en lokal "Joint Assistance Framework" som ett första, EU-lett försök till en formaliserad arbetsfördelning bland givarna. Det är tänkt, att efter godkännande från Bryssel, som ett underlag för en dialog med regeringen om principerna för en process som skall kunna leda fram till ett förbättrat genomförande av Paris och Accra agendorna. Delegationen har varit mycket konstruktiv i arbetet medan FN systemet och den regionala banken IADB släpar efter. De menar att deras interna strukturer och regelverk förhindrar dem att gå längre. Världsbanken är mer öppen, om än kanske mest på det retoriska planet, för att försöka tillämpa de internationellt överenskomna principerna för biståndseffektivitet men skyller också på interna procedurhinder.

De största utmaningarna utgörs dels av att uppdateringen av den nationella utvecklingsplanen (PND) dröjer, och att den dessutom är en process som givarna är helt utestängda från. En annan utmaning är att hittills har PND inte varit kopplad till operationella planer på sektornivå, och huruvida den nya nationella utvecklingsplanen kommer att vara annorlunda i detta avseende är okänt. Avsaknaden av ett koordinerat och effektivt ledarskap samt en låg nivå på den institutionella kapaciteten är andra utmaningar. Sverige hanterar dessa utmaningar genom intensiv dialog om fattigdomsinriktade prioriteringar och tekniskt stöd på sektornivå tillsammans med andra givare. På en mer

övergripande nivå deltar Sverige i givarsamordningsgruppen GRUS ("Grupo de Socios para el Desarrollo") vars huvudfokus är främjandet av biståndseffektivitet, och där den givargemensamma dialogen förs med regeringen om t ex PND. Sverige deltar i trojkan för GRUS under hela 2010.

5. DE TEMATISKA PRIORITERINGARNA OCH PERSPEKTIVEN

De tre tematiska prioriteringar är tydligt integrerade i utvecklingssamarbetet med Bolivia. Demokrati och mänskliga rättigheter liksom klimatanpassning utgör två av tre fokusområden i samarbetet och jämställdhet och kvinnors roll i utveckling främjas i första hand genom en integrering av jämställdhetsaspekter på insats och sektor nivå, kompletterat med ett fåtal riktade insatser.

Utöver redan rapporterade resultat kan följande framsteg nämnas: det institutionella samarbetet mellan svenska Statistiska Centralbyrån och Bolivias statistikmyndighet har resulterat i förbättrad kvalitet och relevans av landets statistiska produktion. Bättre tillgång till säker statistisk information innebär utökade möjligheter till utformandet av faktabaserad nationell utvecklingspolitik och är en förutsättning för att effektivisera landets statsförvaltning. Beträffande den tematiska prioriteringen klimatanpassning, bidrog Sverige till upprättandet och utnyttjandet av en fond för att stärka den bolivianska kompetensen inför COP15. Med avseende på den tematiska prioriteringen jämställdhet, har de formella förutsättningarna för åtnjutande av kvinnors rättigheter och politiska deltagande utvidgats genom stödet till ett nätverk av nationella kvinnorörelser och kvinnorrättsorganisationer inom det civila samhället. Nätverket spelade genom en kombination av påtryckningar och förslagsorienterad dialog en avgörande roll i införlivandet av det jämställdhetsperspektiv som karakteriserar den nyligen antagna nya grundlagen. Sammanfattningsvis bedöms arbetet med de tematiska prioriteringarna vara framgångsrikt. Dock krävs ytterligare ansträngningar, liksom stärkt kapacitet för metod och analys inom Team Bolivia, för ett effektivare och integrerat jämställdhetsfrämjande.

De två perspektiven tillämpas genom (i) analys inom beredningar av nya insatser samt uppföljning och dialog; (ii) riktat stöd till aktörer som fokuserar på försvar av MR och företräder utsatta grupper (ex: vis stöd till MR-ombudsmannen och till kvinnogrupper som försvarar kvinnors rättigheter); (iii) gemensam dialog och gemensamma aktivitetsplaner i givargrupper (givargruppen för jämställdhet och EU MR-gruppen).

6. DEN KONTEXTUELLA RAMEN

Presidentvalet i december 2009 resulterade i ett kraftfullt stöd med två tredjedelars majoritet för landets sittande president Evo Morales, liksom för det styrande partiet MAS representation i kongressen, vilket tyder på att det stora flertalet av landets befolkning klart står bakom presidenten och förändringsprocess som initierades av MAS i 2006. I lokalvalen i april 2010 hade dock stödet för MAS sammantaget gått ner till 45 % och oppositionen vann sju av de nio borgmästarposterna i provinshuvudstäderna inklusive La

Paz, vilket tyder på att presidentens parti inte är lika populärt som presidenten själv.

Under 2010 har antalet sociala och politiska konflikter såväl på nationell, regional samt lokal nivåer ökat betydligt som en effekt av regeringens konfrontativa sätt att bemöta krav och förväntningar från olika intressegrupper. Om spänningarna fortsätter kan måluppfyllelse i flera sektorer hindras.

Tecken finns på såväl myndigheters som sociala rörelsers minskande respekt för internationellt överenskomna principer kring fundamentala demokratiska värden, mänskliga rättigheter och grunderna för en rättsstat.

Trots att formella och lagliga steg tagits för genomförande av en decentraliseringsreform som inbegriper lokal autonomi, är genomförandet långsamt och komplext. Denna process kan utgöra ett hinder för många utvecklingsaktiviteter på regional och lokal nivå och därmed förhindra måluppfyllelse inom olika sektorer.

7. SLUTSATSER

Genomförandet av landstrategin är "på spår" och det bedöms sannolikt att det mesta av strategin kommer att kunna genomföras enligt planering. Beredningen av nya, större insatser för klimatanpassning har avancerat och genomförande kommer att påbörjas i slutet av 2010 och i början av 2011. Riskerna som omnämns ovan beträffande konflikter, osäkerheten kring decentraliserings/autonomi processen såväl som riskerna för en försämring av demokrati- och mänskliga rättighetssituationen kan allvarligt komma att påverka strategins genomförande. Riskhantering görs framförallt på sektornivå men en del frågor ligger utanför ramen för utvecklingssamarbetets dialogmöjligheter. Det föreslås att den halvtidsöversyn som skall äga rum under det första kvartalet 2011, analyserar denna situation och föreslår eventuella förändringar i strategin.